

JOURNAL of SOCIAL and HUMANITIES SCIENCES RESEARCH (JSHSR)

Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi

Received/Makale Gelis 02.08.2022
Published /Yayınlanma 27.10.2022
Article Type/Makale Türü Research Article

Citation/Alıntı: Alqaysı, J. & Cengiz, S. (2022). Muhasebe ve raporlama standartları kapsamında muhasebe politikalarının belirleyicileri: Irak bankacılık sektöründe bir uygulama. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 9(88), 1896-1911.

<http://dx.doi.org/10.26450/jshsr.3264>

Jameel ALQAYSI

<https://orcid.org/0000-0002-9772-7788>

Çankırı Karatekin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çankırı / TÜRKİYE

Doç. Dr. Selim CENGİZ

<https://orcid.org/0000-0002-2013-9590>

Çankırı Karatekin Üniversitesi, İİBF, Finans ve Bankacılık Bölümü, Çankırı / TÜRKİYE

MUHASEBE VE RAPORLAMA STANDARTLARI KAPSAMINDA MUHASEBE POLİTİKALARININ BELİRLEYİCİLERİ: IRAK BANKACILIK SEKTÖRÜNDE BİR UYGULAMA¹

DETERMINANTS OF ACCOUNTING POLICIES WITHIN THE SCOPE OF ACCOUNTING AND REPORTING STANDARDS: AN APPLICATION IN THE IRAQI BANKING SECTORS

Issue/Sayı: 88

Volume/Cilt: 9

jshsr.org

ISSN: 2459-1149

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, Irak Bankacılık sisteminde yer alan bankaların muhasebe politikalarının UFRS ve UMS açısından değerlendirilmesidir. Bu kapsamda Irak'ta faaliyet gösteren dört farklı bankanın muhasebe politikaları ve muhasebe sisteminin uluslararası finansal raporlama ve muhasebe standartlarına uyumu incelenmiştir. Ayrıca, Irak bankacılık sektöründe uluslararası finansal raporlama ve muhasebe standartları ile muhasebe politikası ilişkisi ele alınmıştır. 2005 yılında Irak'ta çıkarılan yasal düzenlemelerle muhasebe standartlarına uyum çalışmaları başlamış olup son revizyonlar 2016 yılında tamamlanmıştır. Irak'ta faaliyet gösteren dört farklı bankanın muhasebe politikaları ve uyguladığı muhasebe ve raporlama standartları finansal durum tablolarında yer alan muhasebe dipnotları üzerinden çalışma bir doküman incelemesi yapılarak analiz edilmiştir. Araştırma, 2016-2021 yılları arasında finansal durum tablolarında yer alan muhasebe standartları ve politikaları üzerinde gerçekleştirilmiştir. Yapılan araştırma sonucunda, Irak bankacılık sisteminin uluslararası sisteme uyum sağladığı belirlenmiştir. Ancak tüm bankaların uyumlu olduğuna ilişkin bir genelleme yapılamaz. Merkez bankasının almış olduğu karar ile tüm bankaların uyma zorunluluğu olduğu bilinmektedir.

Anahtar Kavramlar: Irak Bankacılık Sektörü, Uluslararası Finansal Raporlama Standartları, Muhasebe Standartları ve Muhasebe Politikaları.

ABSTRACT

This research was conducted to evaluate the accounting policies of the banks in the Iraqi banking system in terms of IFRS and IAS. Four different banks operating in Iraq were discussed within the scope of the research and the compliance of these banks' accounting policies and accounting systems with international financial reporting and accounting standards was examined. Afterward, the relationship between current international financial reporting and accounting standards and accounting policy in the Iraqi banking sector is discussed. In 2005, new legal regulations were enacted in Iraq, and with these regulations, efforts to comply with accounting standards began. In this context, the last revisions were completed in 2016. In order to examine the accounting policies and the accounting and reporting standards of four different banks operating in Iraq, a document review was made and analyzed on the accounting footnotes in the financial statements. In the research, accounting standards and policies in the financial statements covering the period of 2016-2021 were examined. The conclusion obtained as a result of the research is that the Iraqi banking system is compatible with the international system. However, it cannot be concluded that each bank is compatible. After the central bank's decision on this issue, all banks now have to adapt to the international system.

Keywords: Iraqi Banking Sector, International Financial Reporting Standards, Accounting Standards and Accounting Policies.

¹ Bu çalışma, Doç. Dr. Selim CENGİZ danışmanlığında Jameel ALQAYSI tarafından hazırlanan yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

1. GİRİŞ

Bankalar, fonları fazla veren ekonomik birimlerce, fon açığı verenlere fonun aktarılmasına aracılık eden ve ekonominin verimliliğini ve yatırımları artıran aracı kurumlardır. Bankaların tarafından yaratılan para, kaydı para veya mevduat parası olarak adlandırılır. İnsanların parayı değişim aracı olarak kullanması ile para toplayan faiz veren, borç verip, bir ülke ya da şehir parasına kar karşılığı çeviren bankerler ortaya çıkmıştır. Bu bankerlerin, müşterilerden mevduat kabul ettiği gibi ve mevduatları yüksek faizler karşılığı başkalarına borç olarak verdikleri görülür. Bu bağlamda banka, ilk örneklerinin Mezopotamya, Eski Yunan ve Eski Roma’da görüldüğü, İtalyanca da “masa, tezgâh” anlamında kullanılan “banco” kelimesinden kaynaklanmaktadır. İtalya’da önlerine bir masa alarak para ticaretini yapmış olan bu bireylere 12. yüzyılda banker ismi verilmiştir. 19. yüzyılda ticari sermayenin gelişimi ve sanayi devrimi, banka sisteminde büyük ve hızlı gelişime neden olmuş, bankalar mali ilişkilerin odaklandığı en önemli mali kurumlardan birisi durumuna gelmiştir. Her ülkede aynı şekilde olmasa da genellikle mudilerden mevduat toplayan ve bu yolla kaynak yaratan bankalar, ticari alanlarda uzmanlaşmış kendi öz sermayelerinin çalışmakta olan bankalar ile yatırım ile iş bankacılığı yapılmaya başlamıştır. Ticari kapitalizmin sanayi kapitalizmine geçişteki sürecin başlaması ile bankacılığın birleşmeleri de başlamıştır. Dünya genelinde kullanılması zorunlu tutulan ve değerlendirecek kişilere kolaylık sağlayan finansal tablo standartlarının oluşumu ile genelde tüm işletmeler, özelde ise bankalar güvenilir kurumlar haline gelmektedir.

Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu’nun çalışmalarının başka ülkeler tarafından da benimsenebilmesi için ülke yönetimlerinin bu çalışmalara destek olabilecek nitelikte kanunlar çıkarabilmeleri büyük önem teşkil etmektedir. Aksi durumda UMSK’nın yaptığı çalışmalar öneri niteliğinin dışına çıkamamaktadır. Bu konuyla ilgili atılan en önemli yaptırımlardan birisi Avrupa Birliği tarafından 2002 yılında alınan karardır. AB tarafından alınan karar ile üyesi olduğu ülkelerde menkul kıymetleri borsalarda alınıp satılan şirketlerin 2005 yılında UMSK tarafından yayımlanan UMS ve UFRS’lerle uyumlu olarak düzenlemeleri yönünde bir şart getirilmiştir. Bu düzenlemeyi Irak Borsası, borsada menkul kıymetleri işlem gören şirketler için 2010 yılındaki tebliğiyle zorunlu hale getirmiştir. Bu tebliğe göre borsa şirketleri mali tablolarını hem Irak tekdüzen muhasebe sistemine göre hem de Uluslararası Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartlarına göre yayımlamak zorundadırlar. Mali tablolar Irak’ ta ilk başlarda Arapçaya çevrilen 14 adet özet standartlara göre değil, Uluslararası olarak kullanılan standartlara (UMS/UFRS) göre yayımlanmak zorundadır. IMS 6 Muhasebe Politikaları ve Finansal Tabloların Sunuluşu Standardının ilk çevirisine ekler yapılarak UMS 1’ e yaklaştırıp bunu kullanmaya başlamışlardır. Aynı şekilde IMS 7’ de düzenlenmiş ve nakit akış tablolarının düzenlenmesi sırasında kullanılmaya başlanmıştır. Arapçaya çevrilen 14 standart; IMS 1 İnşaat Sözleşmeleri, IMS 2 Maddi Olmayan Duran Varlıklar, IMS 3 Borçlanma Maliyetleri, IMS 4 Kur Değişiminin Etkileri, IMS 5 Stoklar, IMS 6 Muhasebe Politikaları ve Finansal Tabloların Sunuluşu, IMS 7 Nakit Akış Tabloları, IMS 8 Değişen Fiyat Seviyelerinin Etkilerini Yansıtan Bilgiler, IMS 9 Raporlama Döneminden (Bilanço Tarihinden) Sonraki Olaylar, IMS 10 İlişkili Taraf Açıklamaları, IMS 11 Tarımsal Faaliyetler, IMS 12 Varlıklarda Değer Düşüklüğü, IMS 13 Gelir Vergileri, IMS 14 İştiraklerdeki ve İş Ortaklıklarındaki Yatırımlar şeklindedir. Irak Bankacılık sistemindeki muhasebe politikalarının, özellikle mali yıl dönemi sonunda tüm finansal işlemlerde vade ilkelerinin belirlenmesi ve bankalar tarafından gerçekleştirilen işlem miktarlarının “göreceli önemine” vurgu yapmaktadır. Muhasebe politikaları hesapların sınıflandırılmasının, bankacılık ve sigorta sektörünün çalışmalarının doğasını yansıtmak için kabul edilmiştir. Ticari faaliyetler ile yatırım faaliyetleri arasındaki farkları göstermektedir. Sabit varlıklar, niteliklerine ve varlıkların kullanımına göre ayrılmıştır.

Bu çalışmada, Irak Bankacılık sisteminde yer alan bankaların muhasebe politikalarının UFRS ve UMS açısından değerlendirilmesi için Irak’ta faaliyet gösteren dört farklı bankanın (Irak Ticaret Bankası, Irak Rafıdain Bankası, Trade Bank of Irak ve Irak Ulusal Bankası) muhasebe politikaları ve muhasebe sisteminin 2016-2020 yılları arasında uluslararası finansal raporlama ve muhasebe standartlarına uyumu incelenmiştir. Yapılan çalışma sonucunda, Irak bankacılık sisteminin uluslararası sisteme uyum sağladığı belirlenmiştir. Ancak tüm bankaların uyumlu olduğuna ilişkin bir genelleme yapılamamaktadır. Merkez bankasının almış olduğu karar ile tüm bankaların uyma zorunluluğu olduğu da bilinmektedir.

2. ARAŞTIRMANIN METODOLJİSİ

2.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın amacı, Irak Bankacılık sisteminde yer alan bankaların muhasebe politikalarının UFRS ve UMS açısından değerlendirilmesidir. Irak bankalarının uluslararası düzeyde muhasebe bilgi sisteminin uyumu için Irak Muhasebe ve Denetim Faaliyetlerinde yetkili organ Irak Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu tarafından yayınlanan standartlarla gerçekleştirilmiştir. Özellikle bankacılık sektöründe muhasebeleştirme işlemleri ve uygulanan muhasebe politikaları 16 sayılı sirküler ile gerçekleştirilmektedir. Tüm bankalar bu açıklamadaki standartlara uyum sağlayarak yabancı yatırımcılara şeffaf ve akredite bilgilerin raporlanmasını sağlamaktadır. Muhasebe verilerinin işlenmesi ve raporlanmasında bazı uyumsuzluklar Irak bankacılık sisteminin zayıf yönlerinden birisi olup uyumlaştırma çalışmaları sürmektedir. Ancak bankacılık alanında muhasebe politikalarının uluslararası muhasebe ve finansal raporlama standartlarına uyumu üzerine herhangi bir araştırma yoktur. Bu kapsamda araştırma önemli bir eksikliği gidereceği beklenmektedir.

Ulusal sermaye piyasalarından küresel sermaye piyasalarına geçiş, finansal tabloların şeffaflığını ve karşılaştırılabilirliğini artırmak için küresel olarak kabul edilmiş bir dizi muhasebe standardına yol açmıştır. Bu nedenle, "UFRS"ler bir dizi küresel standart olarak geniş çapta kabul görmektedir ve şu anda 120'den fazla ülkede genel raporlama amaçları için kullanılmaktadır (Byers, 2017). Dünya çapında uluslararası muhasebe standartlarını benimsemenin amacı, dünya çapındaki piyasanın etkinliğini artıran ve sermayeye erişimin maliyetini azaltan standartlaştırılmış, yüksek kaliteli ekonomik piyasa verileri sağlamaktır. UFRS, muhasebe sistemleri arasındaki eşitsizlikleri azaltmak için bir araç olabilirken, aynı zamanda finansal bilgilerde yüksek derecede şeffaflık sağlamaktadır. Irak'ta, ülkenin içinde bulunduğu koşullar nedeniyle gecikmiş olsa da, uluslararası finansal raporlama standartlarının uygulanmasına yönelik çabalar bulunmaktadır. Irak Merkez Bankası'nın 14/1/2016 tarih ve 12/9 sayılı talimatında belirtildiği üzere uluslararası finansal raporlama standartlarına uyum için ilk resmi adım atılmıştır. 2015 yılından itibaren UFRS uygulaması isteğe bağlı hale getirilmiş, 2016 yılından itibaren de standartlara uyum zorunlu hale getirilmiştir.

2.2. Araştırmanın Kapsamı ve Kısıtları

Bu çalışmada, Irak Bankacılık Sektörünün uluslararası piyasalarda rekabet gücünü arttırmak için uluslararası piyasa düzenleyicilerinin kabul ettiği uluslararası finansal raporlama standartlarına uyumlaştırma çabalarının muhasebe politikalarının belirlenmesinde ne derecede etkili olduğu incelenmiştir. Ayrıca Irak bankacılık sektörünün yapısı uluslararası muhasebe standartlarının bankacılık alanındaki uygulamaları ve Irak bankacılık sektöründe faaliyet gösteren bankaların finansal raporları çalışmada ele alınmıştır. Bu kapsamda, Irak özel bankalarının sayısının belirlenmesinde resmî web sitesi üzerinde yayınlanmış bulunan 2016-2020 yılı raporları incelenmiştir. Irak bankaları içerisinde 4 bankanın finansal raporlarını Arapça ve İngilizce olarak yayınladıkları görülmüştür. Çoğu bankanın finansal raporlarını ilgili denetleme mercilerine onaylattıkları ancak web sayfalarında yayınlamadıkları görüldüğünden çalışma kapsamında yalnızca 4 banka incelemeye alınmıştır. Araştırmaya dahil edilen söz konusu bankalar, Irak Ticaret Bankası, Irak Rafidain Bankası, Trade Bank of Iraq ve Irak Ulusal Bankası bankalarının finansal raporlarının muhasebe politikaları açısından değerlendirmesi yapılacaktır.

2.3. Araştırmanın Yöntemi

Araştırma kapsamında belirlenen UMS ve UFRS standartları kapsamında 43 standart maddesi banka finansal durum tablolarının yer alıp almadığı ve muhasebeleştirme politikalarının standartlar kapsamında düzenlenip düzenlenmediği araştırılmıştır. Irak bankacılık sektöründe faaliyet gösteren Irak Ticaret Bankası, Irak Rafidain Bankası, Trade Bank of Iraq ve Irak Ulusal Bankası bankaları örneklem olarak seçilmiştir. Örnekleme yer alan bankaların finansal tablolarının UMS ve UFRS uyumluluğu ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu kapsamda çalışma bir içerik analizi (doküman incelemesi) çalışmasıdır. Doküman analizi, yazılı belgelerin içeriğini titizlikle ve sistematik olarak analiz etmek için kullanılan bir nitel araştırma yöntemidir (Wach, 2013). Doküman analizi, basılı ve elektronik materyaller olmak üzere tüm belgeleri incelemek ve değerlendirmek için kullanılan sistemli bir yöntemdir. Banka finansal tabloları ilgili banka web sayfalarından elde edilerek UMS ve UFRS kapsamında değerlendirilmiştir. Ayrıca araştırma kapsamında Tablo 1-36'da kullanılan ifadeler, Gürol (2016) ve Van'ın (2017) çalışmalarından uyarlanmıştır.

3. ARAŞTIRMANIN BULGULARI

Bu bölümde Irak bankacılık sisteminde faaliyet gösteren 4 farklı bankanın FDR'nda muhasebe politikalarına uygun açıklamaların yapıp yapılmadığı konusu incelenmiştir.

3.1. Uluslararası Muhasebe Standartları Kapsamında Irak Bankalarında Muhasebe Politikalarının Karşılaştırılması

3.1.1. Irak Ticaret Bankası

Irak'ta kurulan ilk özel sektör bankalarından biri olarak kabul edilen Irak Ticaret Bankası, Irak'ta özel bankaların kurulmasının önünü açmak için yerel kanunlarda düzenleme yapılmasının ardından 250 milyar Irak dinarı sermayesi ile 1992 yılında kurulmuştur. Irak Ticaret Bankası başkent ve çevresinde bir şube ağı açtıktan sonra faaliyetleri yönünden muazzam gelişmelere tanık oldu. 2004 yılında resmi olarak hisselerini Irak Menkul Kıymetler Borsası'na bünyesinde kaydetmiştir. 2004 yılı 94 sayılı Bankacılık Kanunu uyarınca Irak Ticaret Bankası Yönetim Kurulu aldığı karar ile Irak Merkez Bankasının sunmuş olduğu muhasebe prosedürlerini ve kılavuzlarını esas alarak mali tablolarını uluslararası finansal raporlama standartlarına uygun hale getirmiştir.

Tablo 1'de, Irak Ticaret Bankası'nı 2016-2020 yıllarına ait finansal durum tablolarında muhasebe politikalarında yer alan unsurların "UMS-1 Finansal Tabloların Sunuluşu" standardına uygunluğuna ilişkin bilgiler içermektedir. Irak Ticaret Bankası finansal durum tablolarına "<https://cbiq.com.iq/>" adresinden financial statements sekmesinden erişilerek 2020 ve öncesi finansal durum tablolarına ve denetim raporlarına ulaşılmaktadır.

Tablo 1. Irak Ticaret Bankası "UMS-1 Finansal Tabloların Sunuluşu" Standardına Uyumluluk

"UMS-1 Finansal Tabloların Sunuluşu"	2020	2019	2018	2017	2016
Bankaların, Finansal Tabloların UFRS'lerle Örtüştüğünü Belirtmeleri	√	√	√	√	√
Bankaların Finansal Tablolar Düzenlerken Kullandıkları Ölçüm Temeli veya Temellerini Dipnotlarda İfade Etmeleri	√	√	√	√	√
Banka Finansal Tabloların Açık ve Net Bir Şekilde İfade Edebilmeleri İçin Uygulanan Muhasebe Politikalarının Dipnotlarda Gösterilmesi	√	-	-	√	-
Banka Finansal Tablolarında Tutanak Tutulan Her Hesap İçin Dipnotlarda Beyanlarda Bulunulması	-	-	-	-	-
Bankaların Finansal Tablolar Setini Uygulanan Etmeleri	√	√	√	√	√
Bankaların Finansal Durum Tabloları (Bilanço) Kısa veya Genel Olarak Sunmaları	√	√	√	√	√
Bankalarda Dengelemin "Finansal Durum Tablosu" Şeklinde Tanımlandırılması	√	√	√	√	√
Varlıkların Borçların Kategorize Edilmesi	√	√	√	√	√
Bankaların Dipnotlarında Sermaye Yönetimi ile İlgili Açıklama Yapmaları	√	√	√	√	√
Bankaların Hasılat Çizelgeleri ve Başka Detaylı Hasılat Çizelgelerini Arz Etmeleri	√	√	√	√	√
Hasılat ve Masraf Elemanlarını İki Çizelge Şeklinde Arz Eden Bankaların Hasılat Çizelgesini Diğer Geniş Çaplı Hasılat Çizelgesinden Önce Arz Etmeleri	√	√	√	√	√
İki Çizelgeli Arzı Gerçekleştiren Bankaların Hasılat Çizelgesi ve Detaylı Hasılat Çizelgelerini İsimlendirmeleri	√	√	√	√	√
Bankaların Masraflarını Hasılat Çizelgelerinde Tür ve İşlev Temellerine Göre Kategorize Etmeleri	√	√	√	√	√
Bankaların Başka Detaylı Hasılat Elemanları Kalemlerini Net veya Verginin Yapmış Olduğu Etkiden Önceki Meblağla Arz Etmeleri	√	√	√	√	√
Bankaların Hasılat Çizelgelerinde Sıra Dışı Hasılat Ve Masraf Kalemlerini Arz Etmeleri	√	√	√	√	√
Bankaların Hasılat Çizelgeleri Hesaplarında Açıklık Getirip Getirmedikleri	√	√	√	√	√
Bankaların Dönem Hasılat/Hasarlarından ve Toplam Gelirlerinden "Ana Ortalık ve Azınlığa" Ait Meblağları İzah Edip Etmedikleri	√	√	√	√	√
Bankaların Öz Sermaye Değişim Çizelgelerini Finansal Tablolar Setlerinde Yer Alan Başka Finansal Tablolar Beraber Eşit Seviyede Öneme Sahip Olarak Arz Etmeleri	√	√	√	√	√
Banka Finansal Tablolar Tek Bir Bankaya veya Banka Grubunu İlgilendirdiğinin Vurgulanması	√	√	√	√	√
Önceden Saptanmış Bir Zaman Süreci İçin Kurulmuş Bankaların Bu Süreci Belirtip Belirtmedikleri	√	√	√	√	√
Bankaların Arz Ettikleri Mali Tutanakların Ait Olduğu Dönemi Açıklayıp Açıklamadıkları	√	√	√	√	√
Bankaların Finansal Tablolar Arz Para Birimi	√	√	√	√	√
Bankaların Net Faiz Kazancının Raporlanma Yeri	√	-	-	√	-
Bankaların Net Ücret ve Heyetlerini Raporlama Yerleri	√	√	√	√	√
Bankaların Kazanç Hasılatlarının Raporlama Yerleri	√	-	√	√	√
Bankalarda Ticari Kârın (Zararın) Boyutu	√	√	√	√	√
Bankaların Başka Çalışma Hasılatlarının Boyutu	√	√	-	√	√
Bankalarda Kredi Değer Düşüklüğü Karşılıklarının Raporlanma Yeri	√	√	√	√	√
Bankaların Diğer Çalışma Masraflarının Kapsamı	√	√	√	√	√
Bankalarda Devam Ettirilen ve Sonlandırılan Çalışma Kazancı(Zararı)	√	√	√	-	√
Bankalarda Başka Detaylı Hasılat Ve Masraf Faktörlerinin Raporlama Yeri	√	√	-	√	√

Tablo 1'den anlaşılacağı üzere, "UMS-1 Finansal Tabloların Sunuluşu" standardı kapsamında "Banka Finansal Tabloların Açık ve Net Bir Şekilde İfade Edebilmeleri İçin Uygulanan Muhasebe Politikalarının Dipnotlarda Gösterilmesi" konusu 2020 yılı finansal durum tablosu dipnotlarında yer almakta 2019 ve 2018 yıllarında dipnot olarak belirtilmemiş 2017 yılında dipnotlarda yer alırken 2016

yılı dipnotlarında böyle bir bilgiye rastlanılmamıştır. “Banka finansal tablolarında tutanak tutulan Her Hesap İçin Dipnotlarda beyanlarda bulunulması” konusu ise 2016-2020 yılları arasındaki finansal durum tablolarında açıklanmamıştır. “Bankaların Net Faiz Kazancının Raporlanma Yeri” konusunda 2020 ve 2017 yılında dipnot açıklamaları bulunurken diğer yıllarda böyle bir açıklama yer almamaktadır. “Bankaların Kazanç Hasılatlarının Raporlama Yerleri” konusunda 2019 yılı dışında tüm dönemlerde açıklama bulunmaktadır. “Bankaların başka çalışma hasılatlarının boyutu” konusunda 2018 yılında dipnot yer almazken diğer yıllarda dipnot açıklaması yapılmıştır. “Bankalarda Devam Ettirilen Ve Sonlandırılan Çalışma Kazancı (Zararı)” konusunda 2017 yılında açıklama yer almazken diğer yıllarda açıklama bulunmaktadır. “Bankalarda Başka Detaylı Hasılat ve Masraf Faktörlerinin Raporlama Yeri” konusunda 2018 yılı haricinde dipnot açıklaması yapılmıştır. Bu durum “UMS-1 Finansal Tabloların Sunuluşu” standardına genel anlamda uyulduğunu göstermektedir.

Tablo 2. Irak Ticaret Bankası UMS 7 Nakit Akış Tabloları Standardına Uyumluluk

UMS 7 Nakit Akış Tabloları	2020	2019	2018	2017	2016
Bankaların Nakit Akış Tablolarının Finansman, İşletme ve Yatırımlarına Göre Ayrı Sınıflandırarak/Bölümlendirerek Sunulması	√	-	-	-	-
Bankaların Nakit Akış Tablolarında İşletme Çalışmalarından Kaynaklı Nakit Akışlarının Raporlanma Yöntemi	√	√	√	√	√
Bankaların Faiz Gelirlerini Nakit Akış Çizelgelerinde Raporlamaları	√	√	√	√	√
Faiz Giderlerinin Nakit Akış Çizelgesinde Raporlanması	√	√	√	√	√
Bankaların Temettü Gelirlerini Nakit Akış Tablolarında Raporlamaları	√	√	√	√	√
Bankaların Kazanç Ücretlerini Nakit Akış Tablolarında Raporlamaları	√	√	√	√	√
Bankaların Vergiden Kazandıkları Nakitleri Nakit Akış Tablolarında Göstermeleri	√	√	√	√	√
Bankaların Yabancı Para Değişim Farklarını Nakit Akış Tablolarında Arz Etmeleri	√	√	√	√	√

Tablo 2’den anlaşılacağı üzere, “UMS 7 Nakit Akış Tabloları” standardı kapsamında “Banka Nakit Akış Tablolarının İşletme, Yatırım, Finansman Eylemine Göre Bölümlenerek Arz Edilmesi” konusu dışında tüm standart hususları konusuna dipnot açıklamaları incelenen tüm dönemlerde yer almaktadır. “Banka Nakit Akış Tablolarının İşletme, Yatırım, Finansman Eylemine Göre Bölümlenerek Arz Edilmesi” konusu ise yalnızca 2020 yılı finansal durum tabloları dipnot açıklamasında yer almaktadır. Bu durum UMS-7 standardına uyulduğunu göstermektedir.

Tablo 3. Irak Ticaret Bankası “UMS 8 Muhasebe Politikaları, Muhasebe Politikalarında Değişiklikler ve Hatalar” Standardına Uyumluluk

“UMS 8 Muhasebe Politikaları, Muhasebe Politikalarında Değişiklikler ve Hatalar”	2020	2019	2018	2017	2016
Hala Yürürlüğe Girmemiş Herhangi Bir UFRS Başlığının Mali Tablolarda Belirtilmesi	-	-	√	√	√
UFRS’nin Uygulama Zamanının Dipnotlarda Belirtilmesi	-	-	√	√	√
Hala Yürürlüğe Girmemiş Herhangi Bir UFRS İlk Uygulamasında Mali Tablolara Yansımalarının Belirtilmesi	-	-	√	√	√
Hala Yürürlüğe Girmemiş Herhangi Bir UFRS’nin veya Muhasebe Politikalarının Bankalar Tarafından Erken Uygulamaya Geçilmesi	-	-	√	√	√

Tablo 3’ten anlaşılacağı üzere, “UMS 8 Muhasebe Politikaları, Muhasebe Politikalarında Değişiklikler ve Hatalar” standardı kapsamında “Henüz Yürürlüğe Girmemiş Bir UFRS’nin Başlığının Banka Finansal Tablolarında Belirtilmesi” konusunda 2018 yılı ve öncesinde açıklama bulunurken diğer yıllarda açıklama bulunmamaktadır. “Henüz Yürürlüğe Girmemiş Bir UFRS’nin Zaruri Uygulama Tarihinin Banka Dipnotlarında Belirtilmesi” konusunda 2018 yılı ve öncesinde açıklama bulunurken diğer yıllarda açıklama bulunmamaktadır. “Henüz Yürürlüğe Girmemiş Bir UFRS’nin İlk Uygulamada Banka Finansal Tablolara Yansımalarının Açıklanması” konusunda 2018 yılı ve öncesinde açıklama bulunurken diğer yıllarda açıklama bulunmamaktadır. “Yürürlük Tarihi Gelmemiş Bir UFRS’nin ya da Değişen Muhasebe Politikalarının Bankalar Tarafından Erken Uygulanması” konusunda 2018 yılı ve öncesinde açıklama bulunurken diğer yıllarda açıklama bulunmamaktadır. Bu durum 2019 öncesinde Irak Muhasebe Standartları Kurulu tarafından yeni standart yayımlandığı ve bu standardın uygulanması konusunda belli bir süre takdim ettiği bu nedenle yapılan değişikliğin finansal durum tabloları dipnotlarında açıklandığı 2019 yılı ve sonrasında yeni bir değişiklik olmadığı ve son standart uygulamalarının tamamlandığını göstermektedir.

Tablo 4. Irak Ticaret Bankası “UMS 21 Kur Değişiminin Etkileri” Standardına Uyumluluk

“UMS 21 Kur Değişiminin Etkileri”	2020	2019	2018	2017	2016
Kazanç veya Hasarda Muhasebeleştirilen Kur Farkları Meblağı	√	√	√	√	√

Tablo 4’ten anlaşılacağı üzere, “UMS 21 Kur Değişiminin Etkileri” standardı kapsamında “Kâr veya Zararda Muhasebeleştirilen Kur Farkları Tutarı” konusunda tüm dönemlerde finansal durum tablolarında dipnot açıklamalarına yer verilmiştir.

Tablo 5. Irak Ticaret Bankası “UMS 24 İlişkili Taraf Açıklamaları” Standardına Uyumluluk

“UMS 24 İlişkili Taraf Açıklamaları”	2020	2019	2018	2017	2016
Bankaların İlişkili Taraflardan Borç ve Alacakların Raporlanması	√	√	√	√	√
Banka Finansal Tablolar İlişkili Taraflardan Hasılat ve Maliyetlerin Arz Edilmesi	√	√	√	√	√

Tablo 5’ten anlaşılacağı üzere, “UMS 24 İlişkili Taraf Açıklamaları” standardı kapsamında “Bankaların İlişkili Taraflardan Borç ve Alacakların Raporlanması” ve “Banka Finansal Tabloların İlişkili Taraflardan Hasılat ve Maliyetlerin Arz Edilmesi” konusunda incelenen tüm dönemlerde açıklama bulunmaktadır. Irak Ticaret Bankası Banka sermayesinin %75’ine (2019: %75) sahip olan Ahli United Bank’ın (Bahreyn) (“Ana Şirket”) bağlı ortaklığıdır. Banka ana ortaklığın konsolide finansal tabloları ile konsolide edilmektedir.

Tablo 6. Irak Ticaret Bankası “UMS 32 Finansal Araçlar: Sunum” Standardına Uyumluluk

“UMS 32 Finansal Araçlar: Sunum”	2020	2019	2018	2017	2016
Mali Varlıkların Sınıflarına Göre Kategorize Edilmesine Dair Bilgi	-	-	-	-	-
Mali Borçların Kategorize Edilmesine Dair Bilgi	-	-	-	-	-
Bankaların Mali Varlık Ve Borçlarının Açıklık Kazandırarak Arz Etmeleri	√	√	√	√	√

Tablo 6’dan anlaşılacağı üzere, “UMS 32 Finansal Araçlar: Sunum” standardı kapsamında banka finansal varlık ve borçlarını netleştirerek sunmakta olup ayrıca varlıkların sınıflandırmasına ilişkin bilgi ve Mali Borçların kategorize edilmesine dair Bilgi finansal durum tablolarında dipnot olarak açıklanmamış yalnızca hesap bilgilerine yer verilmiştir. Bu durum UMS-32 standardının tam olarak karşılanmadığını göstermektedir.

Tablo 7. Irak Ticaret Bankası “UMS 36 Varlıklarda Değer Düşüklüğü” Standardına Uyumluluk

“UMS 36 Varlıklarda Değer Düşüklüğü”	2020	2019	2018	2017	2016
Bankaların Dipnotlarında Varlıklara ilişkin Değer Düşüklüğünün Muhasebe Politikaları	√	√	√	√	√
Değer Düşüklükleri’nin Hasılat Tablosunda Gösterilmesi	√	√	√	-	-

Tablo 7’den anlaşılacağı üzere, “UMS 36 Varlıklarda Değer Düşüklüğü” standardı kapsamında “Banka Dipnotlarında Varlıklarda Değer Düşüklüğüne İlişkin Muhasebe Politikasının Belirtilmesi” konusu tüm dönemlerde dipnot açıklamalarında yer alırken “Değer Düşüklükleri Gelir Tablosunda Gösterilmesi Gereken Varlıklarla İlgili Söz Konusu Değer Düşüklüklerinin Gösterilmesi” konusu 2017 yılı sonrası finansal durum tabloları dipnotlarında yer almaktadır.

Tablo 8. Irak Ticaret Bankası “UFRS 7: Finansal Araçlar: Açıklamalar” Standardına Uyumluluk

“UFRS 7: Finansal Araçlar: Açıklamalar”	2020	2019	2018	2017	2016
Likidite ile Kredi Riskinin Ölçülmesi, Tanımlanması ve Yönetiminin Bildirilmesi	√	-	-	-	-

Tablo 8’den anlaşılacağı üzere, “UFRS 7: Finansal Araçlar: Açıklamalar” standardı kapsamında “Likidite ile Kredi Riskinin Ölçülmesi, Tanımlanması ve Yönetiminin Bildirilmesi” konusunda 2020 yılı öncesinde herhangi bir açıklama bulunmamaktadır. Bununla birlikte 2020 yılı finansal durum raporunda UFRS-7 kapsamında değişikliklerin yürürlük tarihinin 1 Ocak 2020 ve sonrasında başlayan yıllık hesap dönemleri için geçerli olduğu ve bankanın yine ilgili mevzuat hükümleri doğrultusunda 2020 yılı içinde bu uygulamaya geçtiği belirtilmiştir. Bu durum UFRS-7’yle uyumun bir göstergesidir.

Tablo 9. Irak Ticaret Bankası “UFRS 13 Gerçeğe Uygun Değer Ölçümü” Standardına Uyumluluk

“UFRS 13 Gerçeğe Uygun Değer Ölçümü Standardı”	2020	2019	2018	2017	2016
GUD Değerleme Yöntemi	√	√	√	√	√

Tablo 9’dan anlaşılacağı üzere, “UFRS 13 Gerçeğe Uygun Değer Ölçümü Standardı” standardı kapsamında incelenen tüm dönemlerde finansal durum tablolarında açıklama bulunmaktadır. Muhasebe politikalarına ilişkin açıklamalarda da gerçeğe uygun değerle değerlemeye ilişkin açıklama bulunmaktadır. Ayrıca UMS-39 yerine geçen UFRS-9 standardının 2021 yılı itibarıyla uygulanacağı finansal durum raporunda açıklanmıştır.

3.1.2. Irak Rafidain Bankası

Irak Rafidain Bankası: Al-Rafidain Bank 1941 tarihli (33) sayılı Kanunla kurulmuş ve 19/05/1941 tarihinde (50) elli bin dinar ödenmiş sermaye ile faaliyete başlamıştır. Bankanın Irak içindeki hali hazırdaki şube sayısı (164) şube ve Kahire, Beyrut, Abu Dabi, Bahreyn, Sana'a, Amman, Jabal Amman olmak üzere yurtdışı şube sayısı (7)’dir (URL 1).

Tablo 10. Irak Rafidain Bankası “UMS-1 Finansal Tabloların Sunuluşu” Standardına Uyumluluk

“UMS-1 Finansal Tabloların Sunuluşu”	2020	2019	2018	2017	2016
Bankaların, Finansal Tabloları UFRS’lerle Örtüştüğünü Belirtmeleri	√	√	√	√	√
Bankaların Finansal Tablolar Düzenlerken Kullandıkları Ölçüm Temeli veya Temellerini Dipnotlarda İfade Etmeleri	√	√	√	√	√
Banka Finansal Tabloları Açık ve Net Bir Şekilde İfade Edebilmeleri İçin Uygulanan Muhasebe Politikalarının Dipnotlarda Gösterilmesi	√	√	√	√	√
Banka Finansal Tablolarında Tutanak Tutulan Her Hesap İçin Dipnotlarda Beyanlarda Bulunması	√	√	√	√	√
Bankaların Finansal Tablolar Setini Uygulamaları	√	√	√	√	√
Bankaların Finansal Durum Tabloları (Bilanço) Kısa veya Genel Olarak Sunmaları	√	√	√	√	√
Bankalarda Dengelemin “Finansal Durum Tablosu” Şeklinde Tanımlandırılması	√	√	√	√	√
Varlıkların Borçların Kategorize Edilmesi	√	√	√	√	√
Bankaların Dipnotlarında Sermaye Yönetimi ile İlgili Açıklama Yapmaları	√	√	√	√	√
Bankaların Hasılat Çizelgeleri ve Başka Detaylı Hasılat Çizelgelerini Arz Etmeleri	√	√	√	√	√
Hasılat ve Masraf Elemanlarını İki Çizelge Şeklinde Arz Eden Bankaların Hasılat Çizelgesini Diğer Geniş Çaplı Hasılat Çizelgesinden Önce Arz Etmeleri	√	√	√	√	√
İki Çizelgeli Arzı Gerçekleştiren Bankaların Hasılat Çizelgesi ve Detaylı Hasılat Çizelgelerini İsimlendirmeleri	√	√	√	√	√
Bankaların Masraflarını Hasılat Çizelgelerinde Tür ve İşlev Temellerine Göre Kategorize Etmeleri	√	√	√	√	√
Bankaların Başka Detaylı Hasılat Elemanları Kalemlerini Net veya Verginin Yapmış Olduğu Etkiden Önceki Meblağla Arz Etmeleri	√	√	√	√	√
Bankaların Hasılat Çizelgelerinde Sıra Dışı Hasılat ve Masraf Kalemlerini Arz Etmeleri	√	√	√	√	√
Bankaların Hasılat Çizelgeleri Hesaplarında Açıklık Getirip Getirmedikleri	√	√	√	√	√
Bankaların Dönem Hasılat/Hasarlarından ve Toplam Gelirlerinden Ana Ortalığa ve Azınlığa Ait Meblağları İzah Edip Etmedikleri	√	√	√	√	√
Bankaların Öz Sermaye Değişim Çizelgelerini Finansal Tablolar Setlerinde Yer Alan Başka Finansal Tablolarda Beraber Eşit Seviyede Öneme Sahip Olarak Arz Etmeleri	√	√	√	√	√
Banka Finansal Tablolarına Tek Bir Bankaya veya Banka Grubunu İlgilendirdiğinin Vurgulanması	√	√	√	√	√
Önceden Saptanmış Bir Zaman Süreci İçin Kurulmuş Bankaların Bu Süreci Belirtip Belirtmedikleri	√	√	√	√	√
Bankaların Arz Ettikleri Mali Tutanakların Ait Olduğu Dönemi Açıklayıp Açıklamadıkları	√	√	√	√	√
Bankaların Finansal Tablolarına Arz Para Birimi	√	√	√	√	√
Bankaların Net Faiz Kazancının Raporlanma Yeri	√	√	√	√	√
Bankaların Net Ücret ve Heyetlerini Raporlama Yerleri	√	√	√	√	√
Bankaların Kazanç Hasılatlarının Raporlama Yerleri	√	√	√	√	√
Bankalarda Ticari Kârın (Zararın) Boyutu	√	√	√	√	√
Bankaların Başka Çalışma Hasılatlarının Boyutu	√	√	√	√	√
Bankalarda Kredi Değer Düşüklüğü Karşılıklarının Raporlanma Yeri	√	√	√	√	√
Bankaların Diğer Çalışma Masraflarının Kapsamı	√	√	√	√	√
Bankalarda Devam Ettirilen ve Sonlandırılan Çalışma Kazancı(Zararı)	√	√	√	√	√
Bankalarda Başka Detaylı Hasılat ve Masraf Faktörlerinin Raporlama Yeri	√	√	√	√	√

Tablo 10’dan anlaşılacağı üzere, “UMS-1 Finansal Tabloların Sunuluşu” standardı kapsamında tabloda yer alan tüm konularda incelenen tüm dönemlerde tam bir uyum içerisinde olduğu görülmektedir. Banka Irakta Kurulu ulusal bankaların ilki olduğundan mevzuatlara uyum konusunda rakiplerine örneklik teşkil etmektedir.

Tablo 11. Irak Rafidain Bankası “UMS 7 Nakit Akış Tabloları” Standardına Uyumluluk

“UMS 7 Nakit Akış Tabloları”	2020	2019	2018	2017	2016
Bankaların Nakit Akış Tablolarının Finansman, İşletme ve Yatırımlarına Göre Ayrı Sınıflandırarak/Bölümlendirerek Sunulması	√	√	-	-	-
Bankaların Nakit Akış Tablolarında İşletmenin Faaliyetlerinden Kaynaklanan Nakit Akışlarının Raporlanma Yöntemleri	√	√	√	√	√
Bankaların Faiz Gelirlerini Nakit Akış Tablolarında Raporlamaları	√	√	√	√	√
Faiz Giderlerinin Nakit Akış Çizelgesinde Raporlanması	√	√	√	√	√
Bankaların Temettü Gelirlerini Nakit Akış Tablolarında Raporlamaları	√	√	√	√	√
Bankaların Kazanç Ücretlerini Nakit Akış Tablolarında Raporlamaları	√	√	√	√	√
Bankaların Vergiden Kazandıkları Nakitleri Nakit Akış Tablolarında Göstermeleri	√	√	√	√	√
Bankaların Yabancı Para Değişim Farklarını Nakit Akış Tablolarında Arz Etmeleri	√	√	√	√	√

Tablo 11’den anlaşılacağı üzere, “UMS 7 Nakit Akış Tabloları” standardı kapsamında “Banka Nakit Akış Tablolarının İşletme, Yatırım, Finansman Eylemine Göre Bölümlenerek Arz Edilmesi” konusunda 2019 yılı ve sonrasında dipnot açıklamalarına yer verirken 2019 öncesinde herhangi bir açıklama bulunmamaktadır. Diğer konularda ise incelenen tüm dönemlerde UMS-7 standardına uygun dipnot açıklamaları bulunmaktadır.

Tablo 12. Irak Rafidain Bankası “UMS 8 Muhasebe Politikaları, Muhasebe Politikalarında Değişiklikler ve Hatalar” Standardına Uyumluluk

“UMS 8 Muhasebe Politikaları, Muhasebe Politikalarında Değişiklikler ve Hatalar”	2020	2019	2018	2017	2016
Hala Yürürlüğe Girmemiş Herhangi Bir UFRS Başlığının Mali Tablolarda Belirtilmesi	-	-	√	√	√
UFRS'nin Uygulama Zamanının Dipnotlarda Belirtilmesi	-	-	√	√	√
Hala Yürürlüğe Girmemiş Herhangi Bir UFRS İlk Uygulamasında Mali Tablolara Yansımalarının Belirtilmesi	-	-	√	√	√
Hala Yürürlüğe Girmemiş Herhangi Bir UFRS'nin veya Muhasebe Politikalarının Bankalar Tarafından Erken Uygulamaya Geçilmesi	-	-	√	√	√

Tablo 12'den anlaşılacağı üzere, “UMS 8 Muhasebe Politikaları, Muhasebe Politikalarında Değişiklikler ve Hatalar” standardı kapsamında tabloda yer alan konuların tamamında FDR’nda dipnot açıklaması bulunmaktadır. Ancak 2019 sonrası dönemde Irakta kabul edilmiş yeni bir standart olmadığından herhangi bir değişiklik söz konusu olmadığı için bu yıllarda açıklamalara yer verilmemiştir. Bu durum UMS-8 standardına uyum olduğunu göstermektedir.

Tablo 13. Irak Rafidain Bankası “UMS 21 Kur Değişiminin Etkileri” Standardına Uyumluluk

“UMS 21 Kur Değişiminin Etkileri”	2020	2019	2018	2017	2016
Kazanç veya Hasarda Muhasebeleştirilen Kur Farkları Meblağı	√	√	√	√	√

Tablo 13'ten anlaşılacağı üzere, “UMS 21 Kur Değişiminin Etkileri” standardı kapsamında gelir tablosu hesaplarına aktararak muhasebeleştirilen kar ve zararın kambiyo etkileri FDR’ndaincelenen tüm dönemlerde açıklanmıştır.

Tablo 14. Irak Rafidain Bankası “UMS 24 İlişkili Taraf Açıklamaları” Standardına Uyumluluk

“UMS 24 İlişkili Taraf Açıklamaları”	2020	2019	2018	2017	2016
Bankaların İlişkili Taraflardan Borç ve Alacakların Raporlanması	√	√	√	√	√
Banka Finansal Tabloları İlişkili Taraflardan Hasılat ve Maliyetlerin Arz Edilmesi	√	√	√	√	√

Tablo 14'ten anlaşılacağı üzere, “UMS 24 İlişkili Taraf Açıklamaları” standardı kapsamında bankanın merkez bankası dışında ilişkili taraf olarak addedilecek bir işlemi yoktur. Bununla birlikte UMS-24 standardı kapsamında merkez bankası ile munzam karşılık olarak tutulan borç ve alacakların takibi yapılmakta ve FDR’nda standart kapsamında açıklamaları ile yer almaktadır.

Tablo 15. Irak Rafidain Bankası “UMS 32 Finansal Araçlar: Sunum” Standardına Uyumluluk

“UMS 32 Finansal Araçlar: Sunum”	2020	2019	2018	2017	2016
Mali Varlıkların Sınıflarına Göre Kategorize Edilmesine Dair Bilgi	√	√	-	-	-
Mali Borçların Kategorize Edilmesine Dair Bilgi	√	√	-	-	-
Bankaların Mali Varlık ve Borçlarının Açıklık Kazandırarak Arz Etmeleri	√	√	√	√	√

Tablo 15'ten anlaşılacağı üzere, “UMS 32 Finansal Araçlar: Sunum” standardı kapsamında “Mali Varlıkların Sınıflarına Göre Kategorize Edilmesine Dair Bilgi” ve “Mali Borçların Kategorize Edilmesine Dair Bilgi” konusunda 2019 ve sonrasında açıklama bulunurken diğer yıllarda açıklama bulunmamaktadır. “Bankaların Mali Varlık ve Borçlarının Açıklık Kazandırarak Arz Etmeleri” konusunda ise incelenen tüm dönemlerde açıklama bulunmaktadır. Bu standarda alternatif standartlar bulunmakla birlikte son olarak 2018 yılında yayınlanan UFRS-9 standardı kapsamında finansal varlıkların ve borçların sınıflandırılması yeniden tanımlanmıştır. Banka 2019 yılı itibariyle standarda tam uyum içerisinde.

Tablo 16. Irak Rafidain Bankası “UMS 36 Varlıklarda Değer Düşüklüğü” Standardına Uyumluluk

“UMS 36 Varlıklarda Değer Düşüklüğü”	2020	2019	2018	2017	2016
Bankaların Dipnotlarında Varlıklara İlişkin Değer Düşüklüğünün Muhasebe Politikaları ile Açıklanması	√	√	√	√	√
Değer Düşüklükleri'nin Hasılat Tablosunda Gösterilmesi	√	√	√	√	√

Tablo 16'dan anlaşılacağı üzere, “UMS 36 Varlıklarda Değer Düşüklüğü” standardı kapsamında “Bankaların Dipnotlarında Varlıklara İlişkin Değer Düşüklüğünün Muhasebe Politikaları ile Açıklanması” ve “Değer Düşüklükleri'nin Hasılat Tablosunda Gösterilmesi” konusunda finansal durum raporunda dipnot açıklamaları incelenen tüm dönemlerde yer almaktadır. Bankanın UMS-36 standardına uyum sağladığı görülmektedir.

Tablo 17. Irak Rafidain Bankası “UFRS 7: Finansal Araçlar: Açıklamalar” Standardına Uyumluluk

“UFRS 7: Finansal Araçlar: Açıklamalar”	2020	2019	2018	2017	2016
Likidite ile Kredi Riskinin Ölçülmesi, Tanımlanması ve Yönetiminin Bildirilmesi	√	-	-	-	-

Tablo 17'den anlaşılacağı üzere, “UFRS 7: Finansal Araçlar: Açıklamalar” standardı kapsamında “Likidite ile Kredi Riskinin Ölçülmesi, Tanımlanması ve Yönetiminin Bildirilmesi” konusunda 2020 yılı öncesinde herhangi bir açıklama bulunmamaktadır. 2020 yılı içinde ülke genelinde faaliyet

gösteren tüm bankalar bu uygulamaya geçtiği dikkate alındığında UFRS-7'yle uyumlu olduğu söylenebilir.

Tablo 18. Irak Rafidain Bankası “UFRS 13 Gerçeğe Uygun Değer Ölçümü” Standardına Uyumluluk

“UFRS 13 Gerçeğe Uygun Değer Ölçümü Standardı”	2020	2019	2018	2017	2016
GUD Değerleme Yöntemi	√	√	√	√	√

Tablo 18’den anlaşılacağı üzere, “UFRS 13 Gerçeğe Uygun Değer Ölçümü Standardı” standardı kapsamında incelenen tüm dönemlerde finansal durum tablolarında açıklama bulunmaktadır. Muhasebe politikalarına ilişkin açıklamalarda da gerçeğe uygun değerle değerlemeye ilişkin açıklama bulunmaktadır.

3.1.3. Trade Bank of Iraq/Irak Ticaret Bankası

Irak Ticaret Bankası Koalisyon Geçici Otoritesi 20 No’lu Karar uyarınca 17 Temmuz 2003 tarihinde kurulmuş bağımsız bir devlet bankasıdır. Banka, 18 Ocak 2004’te Irak Merkez Bankası (CBI) tarafından bankacılık lisansı almıştır. Merkez ofisi Bağdat’tadır. Banka, bankacılık hizmetlerini Al-Rasheed St. - Bağdat’ta bulunan merkez ofisi, Irak genelinde 27 şubesi, Suudi Arabistan Krallığı’ndaki bir şubesi ve Birleşik Arap Emirlikleri’ndeki bir temsilciliği aracılığıyla sunmaktadır.

Tablo 19’da Trade Bank of Iraq’ın 2016-2020 yıllarına ait finansal durum tablolarında muhasebe politikalarında yer alan unsurların “UMS-1 Finansal Tabloların Sunuluşu” standardına uygunluğuna ilişkin bilgiler yer almaktadır. Trade Bank of Iraq’ın finansal durum tablolarına “https://tbi.com.iq” adresinden “financial statements” sekmesinden erişilerek 2020 ve öncesi finansal durum tablolarına ve denetim raporlarına ulaşılmaktadır.

Tablo 19. Trade Bank of Iraq “UMS-1 Finansal Tabloların Sunuluşu” Standardına Uyumluluk

“UMS-1 Finansal Tabloların Sunuluşu”	2020	2019	2018	2017	2016
Bankaların, Finansal Tabloların UFRS’lerle Örtüştüğünü Belirtmeleri	√	√	√	√	√
Bankaların Finansal Tablolar Düzenlerken Kullandıkları Ölçüm Temeli veya Temellerini Dipnotlarda İfade Etmeleri	√	√	√	√	√
Banka Finansal Tablolar Açık ve Net Bir Şekilde İfade Edebilmeleri İçin Uygulanan Muhasebe Politikalarının Dipnotlarda Gösterilmesi	√	√	√	√	√
Banka Finansal Tablolar Tutanak Tutulan Her Hesap İçin Dipnotlarda Beyanlarda Bulunması	√	√	-	-	-
Bankaların Finansal Tablolar Setini Uygulamaları	√	√	√	√	√
Bankaların Finansal Durum Tabloları (Bilanço) Kısa veya Genel Olarak Sunmaları	√	√	√	√	√
Bankalarda Dengelemin “Finansal Durum Tablolar” Şeklinde Tanımlandırılması	√	√	√	√	√
Varlıkların Borçların Kategorize Edilmesi	√	√	√	√	√
Bankaların Dipnotlarında Sermaye Yönetimi İle İlgili Açıklama Yapmaları	√	√	√	√	√
Bankaların Hasılat Çizelgeleri ve Başka Detaylı Hasılat Çizelgelerini Arz Etmeleri	√	√	√	√	√
Hasılat ve Masraf Elemanlarını İki Çizelge Şeklinde Arz Eden Bankaların Hasılat Çizelgesini Diğer Geniş Çaplı Hasılat Çizelgesinden Önce Arz Etmeleri	√	√	√	√	√
İki Çizelgeli Arzı Gerçekleştiren Bankaların Hasılat Çizelgesi ve Detaylı Hasılat Çizelgelerini İsimlendirmeleri	√	√	√	√	√
Bankaların Masraflarını Hasılat Çizelgelerinde Tür ve İşlev Temellerine Göre Kategorize Etmeleri	√	√	√	√	√
Bankaların Başka Detaylı Hasılat Elemanları Kalemlerini Net veya Verginin Yapmış Olduğu Etkiden Önceki Meblağla Arz Etmeleri	√	√	√	√	√
Bankaların Hasılat Çizelgelerinde Sıra Dışı Hasılat ve Masraf Kalemlerini Arz Etmeleri	√	√	√	√	√
Bankaların Hasılat Çizelgeleri Hesaplarında Açıklık Getirip Getirmedikleri	√	√	√	√	√
Bankaların Dönem Hasılat/Hasarlarından ve Toplam Gelirlerinden “Ana Ortaliğe ve Azınlığa” Ait Meblağları İzah Edip Etmedikleri	√	√	√	√	√
Bankaların Öz Sermaye Değişim Çizelgelerini Finansal Tablolar Setlerinde Yer Alan Başka Finansal Tablolarla Beraber Eşit Seviyede Öneme Sahip Olarak Arz Etmeleri	√	√	√	√	√
Banka Finansal Tablolar Tek Bir Bankaya veya Banka Grubunu İlgilendirdiğinin Vurgulanması	√	√	√	√	√
Önceden Saptanmış Bir Zaman Süreci için Kurulmuş Bankaların Bu Süreci Belirtip Belirtmedikleri	-	-	-	-	-
Bankaların Arz Ettikleri Mali Tutanakların Ait Olduğu Dönemi Açıklayıp Açıklamadıkları	√	√	√	√	√
Bankaların Finansal Tablolar Arz Para Birimi	√	√	√	√	√
Bankaların Net Faiz Kazancının Raporlanma Yeri	√	√	√	√	√
Bankaların Net Ücret ve Heyetlerini Raporlama Yerleri	√	√	√	√	√
Bankaların Kazanç Hasılatlarının Raporlama Yerleri	√	-	√	√	√
Bankalarda Ticari Kârın (Zararın) Boyutu	√	√	√	-	-
Bankaların Başka Çalışma Hasılatlarının Boyutu	√	√	√	√	√
Bankalarda Kredi Değer Düşüklüğü Karşılıklarının Raporlanma Yeri	√	√	√	√	√
Bankaların Diğer Çalışma Masraflarının Kapsamı	√	√	√	-	-
Bankalarda Devam Ettirilen ve Sonlandırılan Çalışma Kazancı (Zararı)	√	√	√	√	√
Bankalarda Başka Detaylı Hasılat ve Masraf Faktörlerinin Raporlama Yeri	√	√	√	-	-

Tablo 19'dan anlaşılacağı üzere, "UMS-1 Finansal Tabloların Sunuluşu" standardı kapsamında "Banka Finansal Tablolarında Tutanak Tutulan Her Hesap İçin Dipnotlarda Beyanlarda Bulunması" konusunda FDR'nda 2019 ve sonrasında açıklama yer alırken 2019 öncesinde herhangi bir açıklamaya rastlanılmamıştır. "Önceden Saptanmış Bir Zaman Süreci İçin Kurulmuş Bankaların Bu Süreci Belirtip Belirtmedikleri" konusunda ise incelenen tüm dönemlerde açıklama bulunmamaktadır. Irak'ta bankacılık ve ticaret yasaları gereği belirli süreli banka kurulmasına izin verilmemektedir. "Bankaların kazanç hasılatlarının Raporlama Yerleri" 2019 finansal durum tablosunda açıklanmamış ama diğer dönemlerde açıklama bulunmaktadır. "Bankalarda Ticari Kârın (Zararın) Boyutu", "Bankalarda Başka Detaylı Hasılat ve Masraf Faktörlerinin Raporlama Yeri" ve "Bankaların Diğer Çalışma Masraflarının Kapsamı" konusunda ise 2017 ve öncesinde açıklama yer almazken 2017 sonrası dönemlerde açıklama bulunmaktadır. Tablo 19'da bu konular dışındaki tüm UMS-1 standartlarının uygulandığı görülmektedir.

Tablo 20. Trade Bank of Iraq "UMS 7 Nakit Akış Tabloları" Standardına Uyumluluk

"UMS 7 Nakit Akış Tabloları"	2020	2019	2018	2017	2016
Bankaların Nakit Akış Tablolarının Finansman, İşletme ve Yatırımlarına Göre Ayrı Sınıflandırarak/Bölümlendirerek Sunulması	√	-	-	-	-
Bankaların Nakit Akış Tablolarında İşletmenin Faaliyetlerinden Kaynaklanan Nakit Akışlarının Raporlanma Yöntemleri	√	√	√	√	√
Bankaların Faiz Gelirlerini Nakit Akış çizelgelerinde Raporlamaları	√	√	√	√	√
Faiz Giderlerinin Nakit Akış Çizelgesinde Raporlanması	√	√	√	√	√
Bankaların Temettü Gelirlerini Nakit Akış Tablolarında Raporlamaları	√	√	√	√	√
Bankaların Kazanç Ücretlerini Nakit Akış Tablolarında Raporlamaları	√	√	√	√	√
Bankaların Vergiden Kazandıkları Nakitleri Nakit Akış Tablolarında Göstermeleri	√	√	√	√	√
Bankaların Yabancı Para Değişim Farklarını Nakit Akış Tablolarında Arz Etmeleri	√	√	√	√	√

Tablo 20'den anlaşılacağı üzere, "UMS 7 Nakit Akış Tabloları" standardı kapsamında tabloda yer alan konuların tümünde tüm dönemlerde açıklama bulunurken "Banka Nakit Akış Tablolarının İşletme, Yatırım, Finansman Eylemine Göre Bölümlenerek Arz Edilmesi" konusunda yalnızca 2020 döneminde açıklamaya yer verilmiştir. Bu durum UMS-7 standardına uyumun bir göstergesidir.

Tablo 21. Trade Bank of Iraq "UMS 8 Muhasebe Politikaları, Muhasebe Politikalarında Değişiklikler ve Hatalar" Standardına Uyumluluk

"UMS 8 Muhasebe Politikaları, Muhasebe Politikalarında Değişiklikler ve Hatalar"	2020	2019	2018	2017	2016
Hala Yürürlüğe Girmemiş Herhangi Bir UFRS Başlığının Mali Tablolarda Belirtilmesi	-	√	√	√	√
UFRS'nin Uygulama Zamanının Dipnotlarda Belirtilmesi	-	√	√	√	√
Hala Yürürlüğe Girmemiş Herhangi Bir UFRS İlk Uygulamasında Mali Tablolara Yansımalarının Belirtilmesi	-	√	√	√	√
Hala Yürürlüğe Girmemiş Herhangi Bir UFRS'nin veya Muhasebe Politikalarının Bankalar Tarafından Erken Uygulamaya Geçilmesi	-	√	√	√	√

Tablo 21'den anlaşılacağı üzere, "UMS 8 Muhasebe Politikaları, Muhasebe Politikalarında Değişiklikler ve Hatalar" standardı kapsamında Tabloda yer alan konuların tamamında 2020 döneminde açıklama bulunmazken 2020 öncesinde tüm dönemlerde açıklama bulunmaktadır. Bu durum Irak Muhasebe Standartları Kurulu tarafından 2020 yılı içerisinde herhangi bir uluslararası standardın yürürlüğe konmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 22. Trade Bank of Iraq "UMS 21 Kur Değişiminin Etkileri" Standardına Uyumluluk

"UMS 21 Kur Değişiminin Etkileri"	2020	2019	2018	2017	2016
Kazanç veya Hasarda Muhasebeleştirilen Kur Farkları Meblağı	√	√	√	√	√

Tablo 22'den anlaşılacağı üzere, "UMS 21 Kur Değişiminin Etkileri" standardı kapsamında "Kâr veya Zararda Muhasebeleştirilen Kur Farkları Tutarı" konusunda tüm dönemlerde finansal durum tablolarında dipnot açıklamalarına yer verilmiştir.

Tablo 23. Trade Bank of Iraq "UMS 24 İlişkili Taraf Açıklamaları" Standardına Uyumluluk

"UMS 24 İlişkili Taraf Açıklamaları"	2020	2019	2018	2017	2016
Bankaların İlişkili Taraflardan Borç ve Alacakların Raporlanması	√	√	√	√	√
Banka Finansal Tabloların İlişkili Taraflardan Hasılat ve Maliyetlerin Arz Edilmesi	√	√	√	√	√

Tablo 23'ten anlaşılacağı üzere, "UMS 24 İlişkili Taraf Açıklamaları" standardı kapsamında "Bankaların İlişkili Taraflardan Borç ve Alacakların Raporlanması" ve "Banka Finansal Tabloların İlişkili Taraflardan Hasılat ve Maliyetlerin Arz Edilmesi" konusunda FDR'nda ayrıntılı açıklamalara yer verilmiştir. Ayrıca finansal durum raporunda "Irak Ticaret Bankası, CBI, diğer devlet bankaları ve bakanlıklar ve diğer devlet kurumları ile normal iş akışı içinde ve ticari faizler ve komisyon oranları ile işlemleri olan bir devlet kuruluşu olduğu belirtilerek Merkez Bankası'ndaki bankanın munzam karşılıkları dipnotlarda açıklanmıştır.

Tablo 24. Trade Bank of Iraq “UMS 32 Finansal Araçlar: Sunum” Standardına Uyumluluk

“UMS 32 Finansal Araçlar: Sunum”	2020	2019	2018	2017	2016
Mali Varlıkların Sınıflarına Göre Kategorize Edilmesine Dair Bilgi	-	-	-	-	-
Mali Borçların Kategorize Edilmesine Dair Bilgi	-	-	-	-	-
Bankaların Mali Varlık ve Borçlarının Açıklık Kazandırarak Arz Etmeleri	√	√	√	√	√

Tablo 24’den anlaşılacağı üzere, “UMS 32 Finansal Araçlar: Sunum” standardı kapsamında “*Mali Varlıkların Sınıflarına Göre Kategorize Edilmesine Dair Bilgi*” ve “*Mali Borçların Kategorize Edilmesine Dair Bilgi*” konusunda incelenen tüm yıllarda herhangi bir açıklama bulunmaz iken “*Bankaların Mali Varlık ve Borçlarının Açıklık Kazandırarak Arz Etmeleri*” konusunda incelenen tüm yıllarda açıklama bulunmaktadır. Ayrıca 2020 finansal durum raporunda “*Finansal Varlıkların Alım ve Satımları İşlem Tarihinde (Satış veya Alışın Gerçekleştiği Tarih Olan) Muhasebeleştirilir*” şeklinde açıklama yer almaktadır. Ayrıca çeşitli başlıklar altında finansal varlıkların net defter değerleri ile amortisman ve yeniden değerlendirme işlemleri gerçekleştirilerek bilanço gününde netleştirme işlemi yapıldığından bahsedilmektedir.

Tablo 25. Trade Bank of Iraq “UMS 36 Varlıklarda Değer Düşüklüğü” Standardına Uyumluluk

“UMS 36 Varlıklarda Değer Düşüklüğü”	2020	2019	2018	2017	2016
Bankaların Dipnotlarında Varlıklara ilişkin Değer Düşüklüğünün Muhasebe Politikaları ile Açıklanması	√	√	√	√	√
Değer Düşüklükleri’nin Hasılat Tablosunda Gösterilmesi	√	√	√	-	-

Tablo 25’ten anlaşılacağı üzere, “UMS 36 Varlıklarda Değer Düşüklüğü” standardı kapsamında “*Bankaların Dipnotlarında Varlıklara ilişkin Değer Düşüklüğünün Muhasebe Politikaları ile Açıklanması*” konusunda incelenen tüm dönemlerde açıklama bulunmaktadır. “*Değer Düşüklükleri’nin Hasılat Tablosunda Gösterilmesi*” konusunda ise 2017 ve öncesinde herhangi bir açıklamaya rastlanılmazken 2018 ve sonrasında açıklama bulunmaktadır. Ayrıca 2020 finansal durum tablosunda finansal varlık ve borçların değer düşüklüğünde uygulanan muhasebe politikaları ve gerçekleştirilecek işlemler farklı başlıklar altında ele alınmıştır. Hangi durumlarda değer düşüklüğünün muhasebeleştirileceği detaylı olarak açıklanmıştır.

Tablo 26. Trade Bank of Iraq “UFRS 7: Finansal Araçlar: Açıklamalar” Standardına Uyumluluk

“UFRS 7: Finansal Araçlar: Açıklamalar”	2020	2019	2018	2017	2016
Likidite ile Kredi Riskinin Ölçülmesi, Tanımlanması ve Yönetiminin Bildirilmesi	√	√	√	√	√

Tablo 26’dan anlaşılacağı üzere, “UFRS 7: Finansal Araçlar: Açıklamalar” standardı kapsamında “*Likidite ile Kredi Riskinin Ölçülmesi, Tanımlanması ve Yönetiminin Bildirilmesi*” konusunda finansal durum tablosunda açıklama bulunmaktadır.

Tablo 27. Trade Bank of Iraq “UFRS 13 Gerçeğe Uygun Değer Ölçümü” Standardına Uyumluluk

“UFRS 13 Gerçeğe Uygun Değer Ölçümü”	2020	2019	2018	2017	2016
GUD Değerleme Yöntemi	√	√	√	√	√

Tablo 27’den anlaşılacağı üzere, “UFRS 13 Gerçeğe Uygun Değer Ölçümü ” standardı kapsamında finansal durum tablosunda yer alan varlık ve borçların gerçeğe uygun değerle değerlendirilme usulü bir muhasebe politikası olarak dipnotlarda açıklanmıştır. Bu durum UFR-13 standardına uyumun sağlandığını göstermektedir.

3.1.4. National Bank Of Iraq/Irak Ulusal Bankası

Irak Ulusal Bankası, Irak’taki şirketlere ve bireylere her türlü bankacılık hizmetini sağlamak için özel sektör kapsamında bir kamu hissedarlığı şirketi olarak 1995 yılında kurulmuştur. 2005 yılında Capital Bank (Ürdün), National Bank of Irak’ın hisselerinin çoğunu satın aldı (%61,85), bu durum da National Bank of Irak’ın ürün ve hizmetlerini geliştirmesini, küresel olarak sağlam ayak basmasını ve ülke çapında finansal katılımını artırmasını sağladı.

Capital Bank, geniş muhabir banka ağı sayesinde, Irak Ulusal Bankası’nın küresel ekonomilere açılan kapısını temsil etmekte, iç ve dış havalelerin gönderilmesini ve alınmasını kolaylaştırmakta, kredi kolaylıkları sağlamakta ve ticaret finansmanı hizmetleri sunmaktadır. Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Capital Intelligence bankanın kredi notunu "BB" olarak verirken Irak Merkez Bankası tarafından da "iyi" olarak not aldı. Irak Ulusal Bankası’nın şu anda tüm büyük Irak şehirlerine yayılmış 18 şubesi bulunmaktadır (URL 2).

Tablo 28. National Bank Of Iraq “UMS-1 Finansal Tabloların Sunuluşu” Standardına Uyumluluk

“UMS-1 Finansal Tabloların Sunuluşu”	2020	2019	2018	2017	2016
Bankaların, Finansal Tabloların UFRS’lerle Örtüştüğünü Belirtmeleri	√	√	√	√	√
Bankaların Finansal Tabloların Düzenlerken Kullandıkları Ölçüm Temeli veya Temellerini Dipnotlarda İfade Etmeleri	√	√	√	√	√
Banka Finansal Tabloların Açık ve Net Bir Şekilde İfade Edebilmeleri İçin Uygulamaların Muhasebe Politikalarının Dipnotlarda Gösterilmesi	√	√	√	√	√
Banka Finansal Tablolar Tutanak Tutulan Her Hesap İçin Dipnotlarda Beyanlarda Bulunması	-	-	-	-	-
Bankaların Finansal Tablolar Setini Uygulamalı	√	√	√	√	√
Bankaların Finansal Durum Tablolarını (Bilanço) Kısa veya Genel Olarak Sunmaları	√	√	√	√	√
Bankalarda Dengelemin “Finansal Durum Tablosu” Şeklinde Tanımlandırılması	√	√	√	√	√
Varlıkların Borçların Kategorize Edilmesi	√	√	√	√	√
Bankaların Dipnotlarında Sermaye Yönetimi İle İlgili Açıklama Yapmaları	√	√	√	√	√
Bankaların Hasılat Çizelgeleri ve Başka Detaylı Hasılat Çizelgelerini Arz Etmeleri	√	√	√	√	√
Hasılat ve Masraf Elemanlarını İki Çizelge Şeklinde Arz Eden Bankaların Hasılat Çizelgesini Diğer Geniş Çaplı Hasılat Çizelgesinden Önce Arz Etmeleri	√	√	√	√	√
İki Çizelgeli Arzı Gerçekleştiren Bankaların Hasılat Çizelgesi Ve Detaylı Hasılat Çizelgelerini İsimlendirmeleri	√	√	√	√	√
Bankaların Masraflarını Hasılat Çizelgelerinde Tür ve İşlev Temellerine Göre Kategorize Etmeleri	√	√	√	√	√
Bankaların Başka Detaylı Hasılat Elemanları Kalemlerini Net veya Verginin Yapmış Olduğu Etkiden Önceki Meblağla Arz Etmeleri	√	√	√	√	√
Bankaların Hasılat Çizelgelerinde Sıra Dışı Hasılat ve Masraf Kalemlerini Arz Etmeleri	√	√	√	√	√
Bankaların Hasılat Çizelgeleri Hesaplarında Açıklık Getirip Getirmedikleri	√	√	√	√	√
Bankaların Dönem Hasılat/Hasarlarından ve Toplam Gelirlerinden “Ana Ortalığa ve Azınlığa” Ait Meblağları İzah Edip Etmedikleri	√	√	√	√	√
Bankaların Öz Sermaye Değişim Çizelgelerini Finansal Tablolar Setlerinde Yer Alan Başka Finansal Tablolar Beraber Eşit Seviyede Öneme Sahip Olarak Arz Etmeleri	√	√	√	√	√
Banka Finansal Tablolar Tek Bir Bankaya Veya Banka Grubunu İlgilendirdiğinin Vurgulanması	√	√	√	√	√
Önceden Saptanmış Bir Zaman Süreci İçin Kurulmuş Bankaların Bu Süreci Belirtip Belirtmedikleri	√	√	√	√	√
Bankaların Arz Ettikleri Mali Tutanakların Ait Olduğu Dönemi Açıklayıp Açıklamadıkları	√	√	√	√	√
Bankaların Finansal Tablolar Arz Para Birimi	√	√	√	√	√
Bankaların Net Faiz Kazancının Raporlanma Yeri	√	√	√	√	-
Bankaların Net Ücret ve Heyetlerini Raporlama Yerleri	√	√	√	√	√
Bankaların Kazanç Hasılatlarının Raporlama Yerleri	√	-	√	√	√
Bankalarda Ticari Kârın (Zararın) Boyutu	√	√	√	√	√
Bankaların Başka Çalışma Hasılatlarının Boyutu	√	√	√	√	√
Bankalarda Kredi Değer Düşüklüğü Karşılıklarının Raporlanma Yeri	√	√	√	√	√
Bankaların Diğer Çalışma Masraflarının Kapsamı	√	√	√	√	√
Bankalarda Devam Ettirilen ve Sonlandırılan Çalışma Kazancı (Zararı)	√	√	√	-	√
Bankalarda Başka Detaylı Hasılat ve Masraf Faktörlerinin Raporlama Yeri	√	√	-	√	√

Tablo 28’den anlaşılacağı üzere, “UMS-1 Finansal Tabloların Sunuluşu” Standardı Kapsamında “Banka Finansal Tablolarında Tutanak Tutulan Her Hesap İçin Dipnotlarda Beyanlarda Bulunması” konusunda incelenen dönemlerin tümünde herhangi bir açıklama bulunmamaktadır. “Bankalarda Devam Ettirilen ve Sonlandırılan Çalışma Kazancı (Zararı)” konusunda 2017 yılında “Bankaların kazanç hasılatlarının Raporlama Yerleri” konusunda 2019 yılında ve “Bankalarda başka detaylı hasılat ve masraf faktörlerinin Raporlama Yeri” konusunda 2018 yılında yayınlanan FDR’nda dipnot açıklama bulunmamakta diğer konular ve dönemlerde dipnot açıklamasına yer verilmiştir.

Tablo 29. National Bank Of Iraq “UMS 7 Nakit Akış Tabloları” Standardına Uyumluluk

“UMS 7 Nakit Akış Tabloları”	2020	2019	2018	2017	2016
Bankaların Nakit Akış Tablolarının Finansman, İşletme ve Yatırım Durumlarına Göre	√	√	√	√	√
Bankaların Nakit Akış Tablolarında İşletmenin Faaliyetlerinden Kaynaklanan Nakit	√	√	√	√	√
Bankaların Faiz Gelirlerini Nakit Akış Tablolarında Raporlamaları	√	√	√	√	√
Faiz Giderlerinin Nakit Akış Çizelgesinde Raporlanması	√	√	√	√	√
Bankaların Temettü Gelirlerini Nakit Akış Tablolarında Raporlamaları	√	√	√	√	√
Bankaların Kazanç Ücretlerini Nakit Akış Tablolarında Raporlamaları	√	√	√	√	√
Bankaların Vergiden Kazandıkları Nakitleri Nakit Akış Tablolarında Göstermeleri	√	√	√	√	√
Bankaların Yabancı Para Değişim Farklarını Nakit Akış Tablolarında Arz Etmeleri	√	√	√	√	√

Tablo 29’den anlaşılacağı üzere, “UMS 7 Nakit Akış Tabloları” standardı kapsamında tabloda yer alan tüm konularda incelenen tüm dönemlerde dipnot açıklamasına yer verilmiş olup UMS-7 standardına uyumlu olduğu görülmektedir.

Tablo 30. National Bank Of Iraq “UMS 8 Muhasebe Politikaları, Muhasebe Politikalarında Değişiklikler ve Hatalar” Standardına Uyumluluk

“UMS 8 Muhasebe Politikaları, Muhasebe Politikalarında Değişiklikler ve Hatalar”	2020	2019	2018	2017	2016
Hala Yürürlüğe Girmemiş Herhangi Bir UFRS Başlığının Mali Tablolarda Belirtilmesi	-	-	√	√	√
UFRS'nin Uygulama Zamanının Dipnotlarda Belirtilmesi	-	-	√	√	√
Hala Yürürlüğe Girmemiş Herhangi Bir UFRS İlk Uygulamasında Mali Tablolara	-	-	√	√	√
Hala Yürürlüğe Girmemiş Herhangi Bir UFRS'nin veya Muhasebe Politikalarının	-	-	√	√	√

Tablo 30'dan anlaşılacağı üzere, “UMS 8 Muhasebe Politikaları, Muhasebe Politikalarında Değişiklikler ve Hatalar” standardı kapsamında 2018 yılında yayınlanan değişiklikler dikkate alınarak 2019 ve sonrasında FDR'nda Tabloda yer alan konularda dipnot açıklamalarına yer verilmiştir. UMS-8 standardına uyum olduğu görülmektedir.

Tablo 31. National Bank Of Iraq “UMS 21 Kur Değişiminin Etkileri” Standardına Uyumluluk

“UMS 21 Kur Değişiminin Etkileri”	2020	2019	2018	2017	2016
Kazanç veya Hasarda Muhasebeleştirilen Kur Farkları Meblağı	√	√	√	√	√

Tablo 31'den anlaşılacağı üzere, “UMS 21 Kur Değişiminin Etkileri” standardı kapsamında “*Kâr veya Zararda Muhasebeleştirilen Kur Farkları Tutarı*” konusunda tüm dönemlerde finansal durum tablolarında dipnot açıklamalarına yer verilmiştir.

Tablo 32. National Bank Of Iraq “UMS 24 İlişkili Taraf Açıklamaları” Standardına Uyumluluk

“UMS 24 İlişkili Taraf Açıklamaları”	2020	2019	2018	2017	2016
Bankaların İlişkili Taraflardan Borç ve Alacakların Raporlanması	√	√	√	√	√
Banka Finansal Tabloların İlişkili Taraflardan Hasılat ve Maliyetlerin Arz Edilmesi	√	√	√	√	√

Tablo 32'den anlaşılacağı üzere, “UMS 24 İlişkili Taraf Açıklamaları” standardı kapsamında “*Bankaların İlişkili Taraflardan Borç ve Alacakların Raporlanması*” ve “*Banka Finansal Tablolarında İlişkili Taraflardan Hasılat ve Maliyetlerin Arz Edilmesi*” konusunda finansal durum raporunda açıklama yer almaktadır. Banka Capital Bank (Ürdün), Capital Investments ve Palm Oasis Company şirketleri ile ilişkili olarak finansal durum raporunda ilişkili taraf hesaplarında görülmektedir. Dipnotlarda da ilişkinin detayları açıklanmıştır.

Tablo 33. National Bank Of Iraq “UMS 32 Finansal Araçlar: Sunum” Standardına Uyumluluk

“UMS 32 Finansal Araçlar: Sunum”	2020	2019	2018	2017	2016
Mali Varlıkların Sınıflarına Göre Kategorize Edilmesine Dair Bilgi	√	√	-	-	-
Mali Borçların Kategorize Edilmesine Dair Bilgi	√	√	-	-	-
Bankaların Mali Varlık ve Borçlarının Açıklık Kazandırarak Arz Etmeleri	√	√	√	√	√

Tablo 33'ten anlaşılacağı üzere, “UMS 32 Finansal Araçlar: Sunum” standardı kapsamında “*Mali Varlıkların Sınıflarına Göre Kategorize Edilmesine Dair Bilgi*” ve “*Mali Borçların Kategorize Edilmesine Dair Bilgi*” konusunda 2018 ve öncesinde açıklama bulunmazken son yayınlanan 2020 finansal durum raporunda ve 2019 yılında yayınlanan finansal durum raporunda yer almaktadır. “Bankaların mali Varlık ve Borçlarının açıklık kazandırarak arz etmeleri” konusunda ise incelenen tüm FDR'nda finansal varlık ve borçların net değerleri değerlendirilme işlemine tabi tutulduktan sonra yer almaktadır. Değerleme ile ilgili de ayrıca dipnot açıklamaları bulunmaktadır.

Tablo 34. National Bank Of Iraq “UMS 36 Varlıklarda Değer Düşüklüğü” Standardına Uyumluluk

“UMS 36 Varlıklarda Değer Düşüklüğü”	2020	2019	2018	2017	2016
Bankaların Dipnotlarında Varlıklara İlişkin Değer Düşüklüğünün Muhasebe Politikaları ile Açıklanması	√	√	√	√	√
Değer Düşüklükleri'nin Hasılat Tablosunda Gösterilmesi	√	√	√	√	√

Tablo 34'ten anlaşılacağı üzere, “UMS 36 Varlıklarda Değer Düşüklüğü” standardı kapsamında “*Bankaların Dipnotlarında Varlıklara İlişkin Değer Düşüklüğünün Muhasebe Politikaları ile Açıklanması*” ve “*Değer Düşüklükleri'nin Hasılat Tablosunda Gösterilmesi*” konusunda finansal durum raporunda dipnot açıklaması incelenen tüm dönemlerde bulunmaktadır. UMS-36 standardına tam uyum söz konusudur.

Tablo 35. National Bank Of Iraq “UFRS 7: Finansal Araçlar: Açıklamalar” Standardına Uyumluluk

“UFRS 7: Finansal Araçlar: Açıklamalar”	2020	2019	2018	2017	2016
Likidite ile Kredi Riskinin Ölçülmesi, Tanımlanması ve Yönetiminin Bildirilmesi	√	√	-	-	-

Tablo 35'ten anlaşılacağı üzere, “UFRS 7: Finansal Araçlar: Açıklamalar” standardı kapsamında “*Likidite ile Kredi Riskinin Ölçülmesi, Tanımlanması ve Yönetiminin Bildirilmesi*” konusunda 2019-2020 döneminde açıklama bulunurken diğer dönemlerde herhangi bir açıklama

bulunmamaktadır. Ayrıca 2020 yılı finansal durum raporunda piyasa riski, (kur riski, gerçeğe uygun değer faiz oranı riski, fiyat riski ve nakit akış faiz oranı riskini içerir), kredi riski ve likidite riski ayrı ayrı ele alınmıştır.

Tablo 36. National Bank Of Iraq “UFRS 13 Gerçeğe Uygun Değer Ölçümü” Standardına Uyumluluk

“UFRS 13 Gerçeğe Uygun Değer Ölçümü Standardı”	2020	2019	2018	2017	2016
GUD Değerleme Yöntemi	√	√	√	√	√

Tablo 36’den anlaşılacağı üzere, “UFRS 13 Gerçeğe Uygun Değer Ölçümü Standardı” standardı kapsamında finansal durum tablosunda finansal varlık ve yükümlülüklerin gerçeğe uygun değerle değerlendirilerek muhasebeleştirildiği ve bu değerlerin nasıl elde edildiği açıklanmıştır. Bu durum UFRS-13 standardına uyum sağlandığını göstermektedir.

4. SONUÇ

Bu çalışma kapsamında, Irak’ta bankacılık sektöründe faaliyet gösteren dört bankanın muhasebe politikalarının şekillenmesinde muhasebe ve raporlama standartlarının ne derece etkili olduğunun belirlenmiştir. Araştırma kapsamında Irakta faaliyet yürüten Irak Ticaret Bankası, Irak Rafidain Bankası, Trade Bank of Iraq/Irak Ticaret Bankası ve Irak Ulusal Bankası/Irak Ulusal Bankalarının seçilmesi finansal tablolarının halka açık olarak ilan edilmesi ve konu kapsamında finansal tablolara erişim kısıtının olmamasından kaynaklanmaktadır. Irak’ta yaklaşık 15 yıldır Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının muhasebeleştirme usullerinde kullanıldığı bilinmektedir. Uluslararası finans sistemine olan bağlılık sebebiyle bankaların standartlara uyum düzeyinin yüksek olduğu bilinmektedir. Bununla birlikte yasal çerçevelerin belirlenmesi aşamasında tercihli olarak sunulan bu uygulamaların birçok şirket tarafından hala adaptasyon sorunlarına yol açtığı bilinmektedir. Irak Muhasebe ve Denetleme Birimi UFRS güncellemelerini Irak Muhasebe sistemine uygun olarak yönergeler halinde düzenlemeye devam etmektedir. Çalışma muhasebe politikalarının belirlenmesinde uluslararası muhasebe standartları ve finansal raporlama standartlarının etkisini ortaya koyma amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda özel olarak UFRS-9 kapsamında finansal varlıkların sınıflandırılması ve finansal varlıkların değerlendirme usullerinin belirlenmesinde uygulanan muhasebe işlemlerini ve diğer muhasebe ve finansal raporlama standartlarının bankalar tarafından nasıl uygulandığı ortaya konulmuştur. Belirlenen 9 muhasebe ve finansal raporlama standardının finansal tabloların hazırlanmasında ve sunulmasında en az bir banka tarafından uygulanıyor olduğu sonucuna varılmıştır. Bu muhasebe standartlarının bir kısmı tüm bankalarca kullanılmakta bazı standartlar ise tercihli politika uygulamaları sebebiyle bazı bankalarca kullanılmamaktadır. Örnekte belirlenen bütün bankaların UFRS ve UMS açısından uyum dereceleri benzer seviyelerdedir. Bankacılık kanunları ve uluslararası akreditasyon sebebiyle uluslararası standartlar bankacılık sektöründe zorunlu olarak uygulanmaktadır. Irak’ta kurulu bankaların bir kısmı uluslararası ölçekte mevduat ve ticari bankacılık faaliyeti yürüttüğünden bu bankaların Irak muhasebe sisteminde olmasa bile uygulamak zorunda olduğu bilinmektedir. 2004 yılı sonrası Irak’ta Ticaret hukuku ve şirketler hukuku alanında yapılan düzenlemelerle birlikte UMS, UFRS birçok sektörde uygulanmaya başlanmıştır.

Bankaların bütünü “UMS-1” kapsamında gerektiği durumlarda tüm finansal tablolarını kullanıcılara sunmuşlardır. 2004 yılı sonrasındaki finansal tabloların çok daha özet ve inceleme raporları şeklinde sunulmuş iken 2019-2020 yıllarında sunulan raporlamaların oldukça geniş düzeyde ele alındığı ve uluslararası standartlara uyumunun daha yüksek olduğu görülmektedir. Özet tabloların dipnot açıklamaları ile birlikte daha detaylı olarak sunulduğu görülmüştür. Finansal durum tablosu olarak yer alan bilanço, gelir tablosu, nakit akış tablosu gibi tabloların yer aldığı yıllık raporlarda gelir unsurlarının UMS-1 kapsamında net tutarla belirtildiği görülmüştür. Bankalar finansal durum tablosunda varlık ve yükümlülüklerini özet olarak sunarken dipnot açıklamaları ile detaylandırmışlardır. Format konusunda farklılıklar bulunmakla birlikte benzerliklerde bulunmaktadır. Daha yerel ölçekteki bankaların finansal durum tabloları Arapça olarak hazırlanmış iken ulusal ve uluslararası şube bulduran bankaların İngilizce sunumlar yaptığı da görülmüştür. Bankaların olağandışı gelir ve olağandışı gider kalemlerini gelir tablolarında sunma durumları incelendiğinde standart kapsamında gelir ve gider unsurlarının tamamı bankalar tarafından rapora yansıtılmıştır. Olağandışı gelir ve olağandışı gider kalemlerini gelir tablolarında sunulmuştur.

Muhasebe standartlarının gerektiği durumlarda gelir gider hesaplarının tamamı bankalar tarafından sunulmuştur. Standardın, bu faktörleri iki veya tek bir tabloda verebileceği yönündeki maddesine bütün bankaların uyduğu görülmektedir. Bu tablolarda gelir ve giderlerin “çeşit esasına” göre raporlandıkları, olağan dışı gelir ve gider gruplarının hiçbir tabloda raporlanmadığı, diğer faaliyet gelir

ve gider tabloların içeriklerinde ise birtakım farklılıkların belirlenmiştir. Irak Ticaret Bankası gelirleri kapsamlı gelir tablosu olarak sunmamıştır. Diğer bankaların tamamı bu standarda uymuştur. Tüm bankalar finansal tabloların hangi dönemi kapsadığına ilişkin açıklama yapmıştır ve para birimleri tablonun başlığında yer almaktadır. Irak Dinarı ve Uluslararası Piyasada geçerli para birimi olan Dolar cinsinden varlık ve yükümlülükler finansal tablolarda belirtilmiştir.

Finansal tablolarda kar ve zararın kapsamına ilişkin hususlar bazı bankalar tarafından detaylı bazı bankalar tarafından ise dar kapsamda açıklanmıştır. Tüm bankalar finansal varlıkların değerlemesinde değer düşüklüğü durumunda karşılık ayırma işlemlerini gerçekleştirmiş ve muhasebeleştirilmesini yapmıştır. Finansal varlıkların değerlemesinde rayiç bedel, piyasa fiyatı ve gerçeğe uygun değerle değerlendirilme uygulanırken faizli işlemlerin değerlemesinde etkin faiz oranı hesaplamasından yararlanılmıştır. Duran varlıkların değerlemesinde amortisman ayırma uluslararası muhasebe standartları ölçüsünde gerçekleştirilirken tablo dipnotlarında amortisman kayıtlarına ilişkin açıklama yapılmıştır. Herhangi bir muhasebe değişikliği durumu yine finansal tablo dipnot açıklamalarında yer almaktadır. Dönem içerisinde standartlardaki güncellemeler sebebiyle gerçekleştirilecek işlemlere ilişkin açıklamalar da finansal tablolara yansıtılmaktadır. Banka hasılatı da hangi muhasebe politikasına göre gerçekleştirildiği yine belirtilmiştir. Bankalar kur değişiminin etkilerini de yine dipnot açıklamalarına yer vermiştir. Kambiyo kar ve zararları gelir tablosunda raporlanmıştır. İştiraklere ilişkin bilgiler ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Konsolide olmayan bağlı ortaklıklar ve iştirakle ayrıca belirtilmiştir.

Türev finansal araçlarla ilgili olarak gerçekleştirilen işlemlerin muhasebe kayıtları bilanço dışı hesaplarda/nazım hesaplarda takip edilirken değerlendirme farklılıkları bilançoda kar veya zarar olarak yer almıştır. Kredi alacaklarının itfa maliyeti ile hesaplara aktarılması ve etkin faiz oranı üzerinde değerlemesinin yapılması tüm bankalarca uygulanmaktadır. Bankalar faaliyetlerini yürütmek amacıyla ellerinde bulundurdukları duran varlıklarını finansal tablolara ve muhasebe sistemine maliyet değeri ile kaydetmekte ve standartlar doğrultusunda amortisman işlemi gerçekleştirmektedirler. Belirlenen amortisman politikası ve amortismanla ilişkin düzeltme kayıtları dipnotlarda açıkça belirtilmektedir. Finansal varlıkların gerçeğe uygun değerle değerlendirilmesi yapılırken piyasa koşullarında fiyatı oluşmayan varlıkların değerlendirilmesi maliyet bedeli ve finansal varlığın edinim maliyetlerin eklenmesi suretiyle hesaplanmakta ve gerçeğe uygun değerle değerlendirilmektedir. Tüm bankalar bu uygulamayı gerçekleştirmektedir. Bankalar finansal varlıkların itfasında etkin faiz oranı politikasını standartlar çerçevesinde yansıtmaktadır.

Bankalar nakit akışlarında da yine standartların belirlediği hususlara göre bölümlere ayırarak sunum yapmışlar ve dipnot açıklamaları yapmışlardır. Ancak yukarıda da belirtildiği üzere 2004 yılında bankaların hızlı bir akreditasyon gerçekleştirmediğinden nakit akış tabloları son yıllar finansal durum tablolarında daha detaylı olarak açıklanmıştır. Tüm bankaların muhasebe politikalarında gerçekleştirdikleri değişiklikleri belirtme ve standart güncellemeleri karşısındaki tutumlarını da yine finansal raporlar açıklamalar kısmında ifade etmişlerdir. Raporlama dönemi sonrası gerçekleştirilecek duruma ilişkin bilgilerinde bulunduğu finansal durum tablolarında denetlemeden geçen finansal raporların işlem ve onay gerçekleştirme tarihlerinin de raporda yer aldığı görülmüştür. Irak Bankacılık sektöründe muhasebe politikalarının belirlenmesinde uluslararası finansal raporlama standartlarının etkili olduğu ve bunun kanun koyucu tarafından zorlayıcı hükümlerinin bulunduğu çalışma sonucunda anlaşılmıştır. Ayrıca ilgili düzenlemelerde tercihli hususların standartlar nezdinde gerçekleştirildiği bu açıdan adaptasyonun standartlar lehine politika belirlenmesi şeklinde sürdürüldüğü anlaşılmıştır. İncelenen dönemler itibarıyla ele alınan FDR'nda Irak Muhasebe Standartları Kurulu tarafından yayınlanan Uluslararası Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları ile uyumlu standart paketinin bankacılık sektöründe uygulandığı eksik olan açıklamaların ise hesap nezdinde incelendiğinde eksikliğin hesaptaki dönemsel durumdan kaynaklandığı görülmektedir.

Geçerli kıyaslamalar yapabilmek için kıyaslanabilir verilere, bunlar arasında bir uyuma ihtiyaç vardır. Her gün artan sayıda şirketin küresel piyasalarda faaliyet gösterdiği göz önüne alındığında Irak'ta faaliyet gösteren bankalarında küreselleşmeden ve sermaye dolaşımından etkilenmesi olasıdır. Yabancı hissedarların her ülkede ulusal şirketlere yatırım yapmasından dolayı muhasebe sistemlerinden elde edilen verilerin bulunduğu finansal durum tablolarının uluslararası standartlara uyum sağlaması son derece önemlidir. Çalışmanın ortaya koyduğu sonuçlara göre Irak bankacılık sisteminin uluslararası sisteme uyum sağladığı anlaşılmaktadır. Bu çalışma Irak'ta faaliyet gösteren sermaye ve kuruluş tarihi itibarıyla 4 büyük bankanın finansal durum tablolarının uluslararası standartlara uyumunun incelendiği bir çalışma olup tüm bankaların uyumlu olduğuna ilişkin bir

genelleme yapılamaz ancak merkez bankasının almış olduğu karar ile tüm bankaların uyma zorunluluğu olduğu bilinmektedir. Bununla birlikte daha küçük küresel ölçekte faaliyet göstermeyen bankaların farklı araştırmalara konu edilmesi bankacılık sektörünün uluslararası finansal raporlama ve uluslararası muhasebe standartlarına uyumlu olduğunu söylemek için gereklidir. Ayrıca birçok çalışmada muhasebe politikalarına değinilmemiş muhasebe hesap kayıtlarının uyumu üzerine durulmuştur. İşletmelerde kullanılan muhasebe politikalarının finansal raporlama sunumunda önemli olduğu yine uluslararası finansal raporlama standartlarından anlaşılmaktadır.

Irak ticaretinin gelişmesi paralelinde farklı sektörlerde de küreselleşme eğilimlerinin artacağı düşünüldüğünde araştırmacıların diğer sektörlerde de araştırmayı genişletmeleri ve muhasebe bilgi sistemlerinin uluslararası akreditasyonunun sağlanması için Irak Muhasebe Denetimi kurumunun tüm faaliyet alanlarında ve diğer sektörleri kapsayacak muhasebe ve finansal raporlama standartlarını hızlı bir biçimde yayınlamaları gereklidir. Çalışma son 5 yılı kapsadığından standartların ilk yayım yılı öncesi ve sonrasının da ayrı bir araştırma konusu yapılarak incelenmesi alanyazına katkı sağlayacaktır. Uyum stratejileri ve uyum süreçleri hakkında yapılacak çalışmalar ile diğer sektörlerin standardizasyonu açısından yol gösterici çalışmalar olabilir. Yine uyum öncesi ve sonrası finansal performans analizlerinin yapılarak standardizasyonun muhasebe karlılığı açısından incelenmesinde yarar bulunmaktadır. Uluslararası muhasebe standartları ile birlikte bankacılık sektöründe şeffaflığın sağlanarak milli gelir dağılımı ve kalkınma üzerindeki etkisi de ayrı bir çalışma konusu olabilir.

KAYNAKÇA

- Byers, R. (2017). Implications of transitioning to IFRS on key financial Indicators in the oil and gas production industry. *Journal of Accounting and Finance*, 17(1), 20-37.
- Gürol, B. (2016). *Banka finansal tablolarında sunulan muhasebe politikalarının uluslararası finansal raporlama standartları açısından incelenmesi*. Doktora tezi, Başkent Üniversitesi, Ankara.
- Van, S. (2017). *TMS/IFRS Çerçevesinde muhasebe politikalarındaki değişikliklerin finansal raporlama açısından önemi ve BİST uygulamaları*. Yüksek lisans tezi, Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul.
- Wach, E. (2013). *Learning about qualitative document analysis*, Ids practice paper in brief.
- URL 1 <https://www.rafidain-bank.gov.iq/history.htm>., Erişim Tarihi: 01.08.2022
- URL 2 <https://www.nbi.iq/> Erişim Tarihi: 01.08.2022
- URL 3 <https://tbi.com.iq/>. Erişim Tarihi: 01.08.2022